

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 268064 21 Rev
Banjaluka: 25.11.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednik vijeća, Senad Tica i Gorjana Popadić, član vijeća, u pravnoj stvari tužioca S.I. iz B., koga zastupa punomoćnik D.T., advokat iz B., protiv tužene R.b. d.d. S., koju zastupa punomoćnik A.N., advokat iz S., radi naknade nematerijalne štete, vrijednost spora 50.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 268064 20 Gž od 14.6.2021. godine, na sjednici održanoj 25.11.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužene za naknadu troškova revizionog postupka u iznosu od 1.148,94 KM.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 268064 17 P od 21.2.2020. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužioca kojim traži da se obaveže tužena da mu na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove i strah, isplati iznos od 50.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 28.2.2006. godine do isplate i iznos od 5.159,70 KM na ime naknade troškova postupka.

Obavezan je tužilac da tuženoj naknadi troškove postupka u iznosu 4.422,60 KM u roku 30 dana od dana dostavljanja presude, dok je preko dosuđenog iznosa do traženog iznosa od 7.250,80 KM zahtjev odbijen.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 268064 20 Gž od 14.6.2021. godine, žalba tužioca je odbijena i prvostepena presuda u odbijajućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu i dosuđujućem dijelu odluke o troškovima postupka, potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužioca za naknadu troškova postupka na ime sastava žalbe u iznosu od 1.316,25 KM, kao i zahtjev tužene za naknadu troškova na ime sastava odgovara na žalbu u iznosu od 1.099,80 KM.

Tužilac revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tužena u odgovoru predlaže da se revizija odbije, a tužilac obaveže na naknadu troškova na ime sastava odgovora u iznosu od 1.148,94 KM.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je tužbeni zahtjev tužioca naveden u izreci prvostepene presude.

Tokom postupka pred prvostepenim sudom je utvrđeno:

da je između tužioca i tužene zaključen 20.7.2002. godine ugovor o radu na neodređeno vrijeme, s tim da je u ugovoru konstatovano da je tužilac radni odnos zasnovao 1.4.2002. godine kada je raspoređen na radno mjesto „saradnika za pravne poslove“; da je prema aneksu broj 2. ugovora o radu od 1.11.2004. godine, tužilac raspoređen na radno mjesto „stručni saradnik za pravne poslove“;

da je rješenjem tužene broj ... od 16.2.2006. godine, tužiocu izrečena disciplinska mjera raskida ugovora o radu zbog počinjene teže povrede radne obaveze iz člana 2. tačka 4. i 14. Pravilnika o radu („zloupotreba položaja ili prekoračenje službenih ovlaštenja, sa i drugim štetnim posljedicama za banku“ i „svako drugo ponašanje radnika... zbog koga se osnovano može zaključiti da dalji rad u banci ne bi bio moguć“); da je prigovor tužioca odbijen odlukom tužene broj ... od 6.3.2006. godine;

da je presudom prvostepenog suda broj 71 0 Rs 049558 12 Rs 2 od 30.5.2014. godine, poništeno rješenje tužene od 16.2.2006. godine kojim je tužiocu izrečena disciplinska mjera raskida ugovora o radu i odluka od 6.3.2006. godine kojom je odbijen prigovor tužioca, te je tužena obavezana da tužiocu isplati plate i razliku plata za period od 1.3.2006. do 28.2.2010. godine, dok je tužbeni zahtjev za isplatu naknade regresa za godišnji odmor za 2006., 2007., 2008. i 2009. godinu odbijen. Tužba tužioca u dijelu zahtjeva za isplatu naknade troškova prevoza, premije životnog osiguranja, uplate doprinosa i razlike doprinosa osiguranja za PIO, odbačena kao presuđena stvar;

da je presudom drugostepenog suda broj 71 0 Rs 049558 14 Rsž od 12.6.2015. godine, usvojena žalba tužene i prvostepena presuda preinačena u dosuđujućem dijelu tako što je tužbeni zahtjev tužioca u tom dijelu odbijen;

da je presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj 71 0 Rs 049558 15 Rev od 24.5.2016. godine, revizija tužioca djelimično usvojena i pobijana drugostepena presuda preinačena tako što je žalba tužene odbijena i prvostepena presuda potvrđena u dijelu kojim je poništeno rješenje tužene od 16.2.2006. godine i odluka od 6.3.2006. godine, a tužena obavezana da tužiocu na ime naknade plata za period od marta 2006. do 13.10.2006. godine isplati iznose dosuđene prvostepenom presudom sa zakonskom zateznom kamatom (ukupno 9.607,89 KM), dok je u ostalom dijelu žalba tužene usvojena i prvostepena presuda preinačena u dosuđujućem dijelu odluke o naknadi neisplaćenih plata i razlike plata za period od 13.10.2006. do februara 2010. godine, tako što je zahtjev tužioca odbijen; u preostalom dijelu je revizija odbijena;

da iz nalaza i mišljenja vještaka neuropsihijatra dr S.S., proizlazi da je tužilac nakon raskida ugovora o radu trpio strah veoma jakog intenziteta u prvih 5-6 dana, strah jakog intenziteta u trajanju od 7 dana i strah srednje jakog do blagog intenziteta u trajanju od 14 dana; da je trpio duševne bolove jakog do veoma jakog intenziteta u trajanju od 2 godine od raskida ugovora o radu, tj. od 15.2.2006. do 19.5.2008. godine, a od tada pa do okončanja sudskog

postupka donošenjem presude Vrhovnog suda Republike Srpske 24.5.2016. godine, svo vrijeme duševnu bol srednje jakog do blagog intenziteta;

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 117. stav 1. Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 38/00, 40/00, 47/02, 38/03 i 66/03 - u daljem tekstu: ZR) i odredbe člana 200, 360, 376. i 388. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO), prvostepeni sud odlučuje kao u izreci presude.

Prvostepeni sud zaključuje da je u sudskom postupku poništeno rješenje tužene kojim je tužiocu izrečena mjera raskida ugovora o radu i da mu je presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj 71 0 Rs 04558 15 Rev od 24.5.2016. godine, dosuđena naknada materijalne štete na ime neisplaćenih plata za period od marta 2006. do 13.10.2006. godine, što predstavlja „satisfakciju za tužioca jer su istom realizovana sva prava iz radnog odnosa dok nije radio“.

Prvostepeni sud zaključuje da tužilac nije dokazao da je tužena protiv njega vodila disciplinski postupak zlonamjerno i šikanozno, te da prema nalazu i mišljenju vještaka neuropsihijatra pretrpljene traume nisu dovele do „ozbiljnijeg psihičkog oboljenja tužioca“.

Prvostepeni sud cijeni osnovanim prigovor zastarjelosti potraživanja polazeći od činjenice da je tužilac za štetu saznao danom uručenja rješenja o raskidu ugovora o radu (28.2.2006. godine), odnosno danom kada je odbijen njegov prigovor na to rješenje (6.3.2006. godine), a da je tužbu za naknadu nematerijalne štete podnio 18.9.2017. godine, tj. po proteku i subjektivnog i objektivnog roka iz člana 376. ZOO.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvata činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužioca i potvrđuje prvostepenu presudu.

Iz činjeničnih navoda tužbe proizilazi da tužilac zahtjev za naknadu štete temelji na tvrdnji da je disciplinski postupak protiv njega vođen zlonamjerno i šikanozno.

Polazeći od sadržine odredbe člana 117. ZR (koji je važio u vrijeme donošenja odluka tužene vezano za raskid ugovora o radu), drugostepeni sud zaključuje da pravne posljedice nezakonitog otkaza mogu biti: utvrđujuća presuda da je otkaz nezakonit, vraćanje na rad, naknada štete u vidu izgubljene zarade i drugih primanja i uplata doprinosa osiguranja, ali ne i pravo na naknadu nematerijalne štete zbog nezakonitog otkaza ugovora o radu.

Drugostepeni sud smatra da bi tužilac mogao ostvariti nematerijalnu štetu u slučaju nezakonite odluke tužene, u skladu sa odredbom člana 200. ZOO, ako dokaže da je odluka kojom je povrijeđeno njegovo pravo iz radnog odnosa izazvala „ozbiljnije poremećaje emocionalne i psihičke ravnoteže, posebno ukoliko je taj poremećaj produkt šikane“.

Drugostepeni sud nalazi utvrđenim da je tužilac nakon prestanka radnog odnosa kod tužene, zasnovao radni odnos kod K.b. a.d. B. na radnom mjestu direktora i tu je dužnost obavljao od 3.10.2006. do 31.3.2008. godine, kada je na lični zahtjev raskinuo radni odnos i sa 19.5.2008. godine počeo obavljati advokatsku djelatnost.

Sud cijeni da iz nalaza vještaka neuropsihijatra proizilazi da kod tužioca, kao posljedica pretrpljenog straha i duševne boli, postoji „anksioznost i depresija na nivou neurotičnosti bez psihotičnosti“, ali da njeno postojanje ne utiče u bitnoj mjeri na radnu sposobnost tužioca.

Imajući u vidu radne angažmane tužioca nakon raskida ugovora o radu kod tužene i dovodeći ih u vezu sa nalazom vještaka, drugostepeni sud zaključuje da kod tužioca nakon otkaza ugovora o radu nije bilo „ozbiljnih poremećaja emocionalne i psihičke ravnoteže“ i da je sa „svakim zaposlenjem doživljavao određenu satisfakciju u svakom pogledu“.

Cijeneći odluku koja je donesena od strane Vrhovnog suda Republike Srpske u radnom sporu tužioca, drugostepeni sud smatra da se ne može zaključiti iz obrazloženja revizione odluke da je taj sud utvrdio da je protiv tužioca zlonamjerno i šikanozno vođen disciplinski postupak.

Drugostepeni sud nije posebno cijenio prigovor zastarjelosti smatrajući da tužilac nije dokazao osnov za naknadu nematerijalne štete.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u osnovanu sumnju.

Nesporna je činjenica da je tužena vodila protiv tužioca disciplinski postupak na osnovu prijave podnesene od strane I.B., rukovodioca odjeljenja za rad sa stanovništvom, u kojoj je navedeno da je tužilac prijavljen od strane klijenta banke (D.B.) koji je prijavio da je tužiocu dao iznos od 400,00 KM za pozitivno rješavanje njegovog kreditnog zahtjeva. O tim navodima je dao i pismenu izjavu 3.2.2006. godine koja je priložena uz disciplinsku prijavu.

Iz obrazloženja disciplinskog rješenja proizilazi da je utvrđeno da je tužilac prekoračio svoja ovlaštenja obavljajući poslove koji nisu u domenu opisa njegovog radnog mjesta i da je postupao protivno Kodeksu poslovnog ponašanja zaposlenika tužene. Takođe je u obrazloženju konstatovano da se „nije utvrđivalo da li je primljen novac ili ne, niti je to obaveza Banke“.

Iz obrazloženja presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 71 0 Rs 04558 15 Rev od 24.5.2016. godine, slijedi da je zaključeno da je tužiocu u disciplinskom postupku omogućeno da iznese svoju odbranu (strana 5 pasus 3), ali da tužena nije dokazala postojanje razloga za otkaz ugovora o radu, odnosno da je tužilac počinio teže povrede radne obaveze zbog kojih mu je izrečena mjera otkaza ugovora o radu. Sud je posebno naveo da tužena „nije utvrđivala namjeru tužioca da za sebe ili drugog pribavi imovinsku korist..“.

Tužena je prema internim aktima suspendovala tužioca počev od 17.2.2006. godine i priznala mu 70 % njegove prosječne plate ostvarene u prethodna tri mjeseca za svo vrijeme suspenzije.

Tužena je prije pokretanja disciplinskog postupka pribavila izjavu klijenta D. B. o tome da je, navodno, dao tužiocu iznos od 400,00 KM, što jeste dovoljan osnov za pokretanje disciplinskog postupka protiv tužioca (drugo je pitanje da li je to dovoljno da se dokažu navodi disciplinske prijave). Tokom disciplinskog postupka tužena je izvodila i druge dokaze u namjeri da dokaže tvrdnju da je tužilac počinio težu povredu radne obaveze zbog koje mu je potrebno izreći najtežu disciplinsku mjeru. Tužilac je učestvovao u disciplinskom postupku, dao je svoju odbranu, koristio interna pravna sredstva.

U svjetlu ovih činjenica nije moguće izvući zaključak da je tužena zlonamjerno i šikanozno postupala prema tužiocu.

Činjenica da tužena nije u sudskom postupku dokazala zakonitost odluke o raskidu ugovora o radu (na njoj je teret dokaza) ne znači, samo po sebi, da je tužena zlonamjerno pokrenula i vodila disciplinski postupak.

Utvrđeno je da je tužilac nakon pravosnažnosti rješenja o raskidu ugovora o radu, po proteku 7 mjeseci, zasnovao radni odnos kod K.b. a.d. Banjaluka na radnom mjestu direktora, gdje je radio od 3.10.2006. do 31.3.2008. godine, kada je na lični zahtjev raskinuo radni odnos i sa 19.5.2008. godine počeo obavljati advokatsku djelatnost.

Naknada nematerijalne štete u smislu odredbe člana 200. ZOO može se priznati ako je povreda izazvala ozbiljniji poremećaj psihičke, odnosno emocionalne ravnoteže, u vidu duševnih bolova ili straha čiji intenzitet i trajanje opravdavaju određivanje pravične novčane satisfakcije, bez obzira što je tužiocu dosuđena naknada materijalne štete.

U konkretnom slučaju, prema nalazu vještaka neuropsihijatra, tužilac je trpio strah veoma jakog intenziteta u prvih 5-6 dana nakon dobijanja otkaza, strah jakog intenziteta u trajanju od 7 dana i strah srednje jakog do blagog intenziteta u trajanju od 14 dana. Vještak se izjasnio da je tužilac trpio i duševne bolove jakog do veoma jakog intenziteta u trajanju od 2 godine (od otkaza 15.2.2006. do 19.5.2008. godine kada je počeo obavljati advokatsku djelatnost), a duševnu bol srednje jakog do blagog intenziteta svo vrijeme do okončanja sudskog postupka (24.5.2016. godine).

Nesporna je činjenica da je tužiocu raskinut ugovor o radu rješenjem tužene od 16.2.2006. godine, koje je postalo pravosnažno 6.3.2006. godine kada je odbijen prigovor tužioca izjavljen protiv tog rješenja. Tužilac je 4.4.2006. godine podnio tužbu prvostepenom sudu radi zaštite prava iz radnog odnosa, sa zahtjevom da se poništi rješenje o raskidu ugovora o radu, da se vrati na rad i da mu se isplate neisplaćene plate i ostale naknade koje ostvaruje po osnovu radnog odnosa. Tužbenim zahtjevom nije tražena naknada nematerijalne štete.

Zastarjelošću (član 360. stav 1. ZOO) prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obaveze (pod uslovom da tuženi ističe prigovor), što znači da je tužilac po proteku zastarnih rokova unutar kojih nije ostvarivao pravo na naknadu štete, izgubio pravo da ostvaruje naknadu ne samo one štete koja mu je tada nastala i poznata, već i buduće štete.

Odredbom člana 376. stav 1. ZOO propisano je da naknada prourokovane štete zastarjeva za 3 godine od kada je oštećeni doznao za štetu i za lice koje je počinilo štetu, a u svakom slučaju za 5 godina od kada je šteta nastala (stav 2.).

Tužbu radi naknade nematerijalne štete na ime pretrpljenog straha i duševnih bolova uzrokovanih nezakonitim otkazom ugovora o radu, tužilac je podnio 18.9.2017. godine.

Imajući u vidu napred navedene činjenice koje su relevantne za rješenje spornog odnosa, po ocjeni ovog suda, pravilno je prvostepeni sud cijenio prigovor zastarjelosti potraživanja na koga se tužena pozvala u odgovoru na tužbu.

Tužiocu je šteta nastala donošenjem odluke disciplinske komisije (16.2.2006. godine), a najkasnije 6.3.2006. godine kada je odbijen njegov prigovor i kada je rješenje o raskidu ugovora o radu postalo pravosnažno, pa je tužba od 18.9.2017. godine kojom traži naknadu nematerijalne štete podnesena po proteku objektivnog zastarnog roka od 5 godina od dana nastanka štete.

Tvrđnja tužioca da je saznanje o nastanku štete konačno dobio 24.5.2016. godine donošenjem presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 71 0 Rs 04558 15 Rev je neosnovana. Sudski postupak koga je tužilac vodio radi zaštite prava iz radnog odnosa nema uticaja na zastarni rok kad je u pitanju tužbeni zahtjev za naknadu nematerijalne štete jer zastarni rok, kada je u pitanju ovaj tužbeni zahtjev, nije prekinut 4.4.2006. godine podnošenjem tužbe za zaštitu prava iz radnog odnosa u smislu odredbe člana 388. stav 1. ZOO, jer tom tužbom nije tražena naknada nematerijalne štete.

Stoga ni činjenica da je tužilac, kako proizilazi iz nalaza vještaka, trpio duševne bolove do 24.5.2016. godine, nema uticaja na odluku o prigovoru zastarjelosti potraživanja.

Zahtjev tužene za naknadu troškova revizionog postupka u iznosu od 1.148,94 KM, na ime sastava odgovora, nije osnovan u smislu odredbe člana 387. stav 1. ZPP.

Temeljem odredbe člana 248. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić